

Μνήμων

Τόμ. 20 (1998)

**ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ
ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΣ (SZENTENDRE)**

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Γ. ΧΟΤΖΑΚΟΓΛΟΥ

doi: [10.12681/mnimon.678](https://doi.org/10.12681/mnimon.678)**Βιβλιογραφική αναφορά:**

ΧΟΤΖΑΚΟΓΛΟΥ Χ. Γ. (1998). ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΣ (SZENTENDRE). *Μνήμων*, 20, 271-275.

<https://doi.org/10.12681/mnimon.678>

ΑΡΧΕΙΑΚΑ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Γ. ΧΟΤΖΑΚΟΓΛΟΥ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΣ (SZENTENDRE)

Δέν είναι άγνωστη ή ύπαρξη και ή σπουδαιότητα τών αρχείων τών έλληνικών κοινοτήτων τής Αύστροουγγαρίας πού καλύπτουν κυρίως τήν περίοδο από τόν 16ο έως και τόν 20ό αιώνα¹. Αρχεία πού καταγράφουν πολλές από τις δραστηριότητες τών «Ρωμιών», οί οποιοί αρχικώς ως πλανόδιοι πρματευτές και έπειτα μόνιμα έγκατεστημένοι στά έδάφη του ούγγρικου κυρίως στέμματος άφησαν βαθιά τά ίχνη τής παρουσίας τους σέ κάθε έκφανση τής ζωής τής δεύτερής τους αὐτῆς πατρίδας.

Μολονότι στό παρελθόν επιχειρήθηκε μία προσπάθεια για τόν έντοπισμό, ανάδειξη και μελέτη του πλούσιου αὐτοῦ αρχειακού ύλικου², οί πολιτικές συνθήκες, οί δυσκολίες τής γλώσσας και ή έλλειψη ένός διαπανεπιστημιακού³ (ή δια-

---

1. Σ. Λάμπρος, «Η Βιβλιοθήκη τής ελληνικής Κοινότητος Βουδαπέστης», *Νέος Έλληρομνήμων* 8 (1911) 70-79. Ό ίδιος, «Σελίδες έν τής Ιστορίας του έν Ούγγαρία και Αύστρια μακεδονικού Έλληνισμού», *Νέος Έλληρομνήμων* 8 (1911) 258-300. Πβ. και τó γενικό διάγραμμα για τήν παρουσία τών Έλλήνων στην Ούγγαρία: Ο. Füves, *Οί Έλληνες τής Ούγγαρίας*, Θεσσαλονίκη 1965.

2. *Μικροφωτογραφήσεις Χειρογράφων και Αρχείων* (Ένημερωτικό έντυπο του Ιστορικού και Παλαιογραφικού Αρχείου του Μορφωτικού Έδρου της Έθνικής Τραπεζής) 3 (1981-3), 30-33. Πβ. και ύποσημειώσεις 4-5.

3. Έδω άς αναφερθεί, ότι προτάσεις και σχέδια τής Ακαδημίας Αθηνών, του Έδρου της Έλληνικής Πολιτισμού (Πβ. τó έννημερωτικό έντυπο του ΙΕΠ, *IRIS* 3-4, (1994), 74) και του Ίνστιτούτου Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών Βιέννης (G. Hering, «Die griechischen Gemeinden in Ungarn», *Mitteilungen aus der österreichischen Byzantinistik und Neogräzistik* 8 (1994), 4) με σκοπό τήν καταλογογράφηση, μελέτη και ανάδειξη του αρχειακού αὐτοῦ ύλικου δέν καρποφόρησαν. Τέλος αναμένεται ή από τó 1988 έξαγγελθείσα δημοσίευση τών αποτελεσμάτων τής έρευνας του Ίνστιτούτου Βαλκανολογίας τής Σόφιας στό Αρχείο τής πόλης Miskolc: N. Danova - V. Todorov, «Έλληνικά Έγγραφα από τó αρχείο τής πόλης Μίσκολτς (Ούγγαρία)», *Proceedings of the first international Congress on The Hellenic Diaspora. Montréal, 17-22. IV.1988, Athens 26-30. IV. 1988*, (ed. J. M. Fossey) τ. II. Amsterdam 1991, σ. 167-189.

κρατικού)⁴ προγράμματος με την απαιτούμενη οικονομική υποστήριξη και μακροπρόθεσμες προοπτικές δὲν επέτρεψαν μία οργανωμένη αξιολόγηση αὐτῶν τῶν ἀρχειακῶν —καὶ ἔχι μόνον⁵— μαρτυριῶν. Ἀποτέλεσμα αὐτῶν ὑπῆρξε ἡ περιστασιακὴ ἐνασχόληση μεμονωμένων ἐρευνητῶν, οἱ ὅποιοι κατὰ καιροὺς πραγματοποιοῦσαν ἐπισκέψεις στὰ κρατικὰ κυρίως ἀρχεῖα τῆς Βουδαπέστης μελετώντας τὶς ἀρχειακὲς πηγές. Εὐλογία συνέπεια τῶν παραπάνω ἀποτελεῖ ἡ ἀδυναμία μέχρι καὶ σήμερα συγγραφῆς σύνθετων μονογραφιῶν γιὰ Κοινοτήτες τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆ δρᾶση τῶν μελῶν τους⁶, ὅπως ἔχει συμβεῖ σὲ περιπτώσεις ἄλλων ἐλληνικῶν Κοινοτήτων τῆς Διασπορᾶς⁷.

Μέσω μίας ἐρευνητικῆς ὑποτροφίας, ἡ ὁποία μοῦ χορηγήθηκε ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸ καὶ τὸ οὐγγρικὸ ὑπουργεῖο Παιδείας δημιουργήθηκε ἡ δυνατότητα μίας πρώτης καταγραφῆς ἀρχειακοῦ ὕλικου στὰ νομαρχιακὰ καὶ κοινοτικὰ ἀρχεῖα τῶν οὐγγρικῶν πόλεων Szentendre, Vác, Miskolc, Győr, Tokaj, Székesfehérvár καὶ τῆς νῦν σλοβακικῆς πόλης Komárom.

Δεύτερο βῆμα ἀπέτελεσε βᾶσει τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων ἡ ἀξιολόγηση τοῦ ὕλικου καὶ ἡ κατάρτιση σχεδίου δράσεως με σκοπὸ, τῆ διάσωση τοῦ ὕλικου αὐτοῦ καὶ τῆ δημιουργία εὐνοϊκότερων συνθηκῶν γιὰ τῆ μελέτη τῶν ἀρχείων ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων τουλάχιστον ἐρευνητῶν. Προτάθηκε ἡ λύση τῆς μικροφωτογράφησης ἀνάλογα με τῆ σπουδαιότητα τοῦ ἀρχείου καὶ τὶς ὑπάρχουσες οικονομικὲς δυνατότητες, οὕτως ὥστε νὰ καταστεῖ δυνατὴ ἡ ἀπρόσκοπτη μελέτη τοῦ ἀρχειακοῦ ὕλικου. Πρόθυμος συμπαραστάτης καὶ χορηγὸς τοῦ ἐρευνητικοῦ αὐτοῦ προγράμματος στάθηκε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τὸ πολιτικὸ σωματεῖο «Κόρυθα»⁸.

4. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἑλληνο-οὐγγρικοῦ πρωτοκόλλου ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς συνεργασίας τῆς Γενικῆς Γραμματείας Ἑρευνας καὶ Τεχνολογίας, τοῦ ὑπεγράφη τὸ Μάρτιο τοῦ 1992, δὲν ἔχουν ἀκόμη δημοσιευθεῖ. Πβ. Κ. Ἀργυροκαστρίτου-Χατζῆ, «Τὰ Ἑλληνικὰ ἀρχεῖα τῆς Οὐγγαρίας καὶ ὁ Δημήτριος Χατζῆς», στί: *Δημήτρης Χατζῆς, Ἄπειρος Νόστος. Ἐκθεση χειρογράφων καὶ βιβλίων. Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη Πατρῶν 29 Μαΐου 1995*, Πάτρα 1995, σ. 11-30.

5. Ἐκτὸς τῆς πληθώρας ἀρχειακοῦ ὕλικου στὴν Οὐγγαρία παρουσιάξουν ἰδιαιτέρο ἐνδιαφέρον καὶ τὰ κειμήλια τῶν ὀρθοδόξων ἐλληνικῶν ναῶν καὶ κοινοτήτων, τὰ ὅποια σὲ μεγαλύτερο τμῆμα τους σώζονται ἀνέπαφα. Πβ. καὶ L. Kárpáti, *Miskolc. Magyar Orthodox Egyházi Múzeum*, Βουδαπέστη 1990.

6. Ἡ δακτυλογραφημένη ἀνέκδοτη διατριβὴ τοῦ O. Füves, *Görögök Pesten 1686-1931*, Βουδαπέστη 1972, ἀποτελεῖ περισσότερο μία δημοσίευση, παράθεση καὶ περιγραφή ἀρχειακοῦ ὕλικου τῆς Κοινοτήτος τῆς Πέστης παρὰ μία συνθετικὴ ἐργασία γιὰ τῆ λειτουργία καὶ τὶς ἐκφάνσεις τοῦ βίου τῆς Κοινοτήτας.

7. Ὀλγα Κατσιαρδῆ-Hering, *Ἡ ἐλληνικὴ παροιμία τῆς Τεργέστης (1751-1830)*, Ἀθήνα 1986· I. Παπαδριανοῦ, *Οἱ Ἕλληνες πάροιχοι τοῦ Σεμλίνου*, (IMXA 210) Θεσσαλονίκη 1988.

8. Ἰδιαιτέρες εὐχαριστίες ἐκφράζονται στὸν ἀξιότιμο πρόεδρο τοῦ Σωματείου κύριο Γεώργιο Ράλλη, ὅπως ἐπίσης καὶ στὸν κύριο Ἰωάννη Φικιώρη γιὰ τὴν ἰδιαίτερη εὐαισθησία

Ἔτσι ἐγκρίθηκε γιὰ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1996 καὶ πραγματοποιήθηκε ἡ μικροφωτογράφηση ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου τῆς ὀρθόδοξου σερβικῆς ἐπίσκοπῆς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου (Szentendre) πλησίον τῆς Βουδαπέστης⁹, ἡ ἐπεξεργασία τοῦ ὁποίου εἶχε ἤδη ἐξαγγελεῖ¹⁰. Παράλληλα μὲ τὰ ἔγγραφα αὐτὰ ἔγινε ἐπίσης καταγραφή καὶ μικροφωτογράφηση τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων καὶ παλαιότητων ποὺ ἀπόκεινται στὴ σερβικὴ βιβλιοθήκη τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἀναλυτικὸς κατάλογος τῶν ὁποίων συντάσσεται καὶ θὰ δημοσιευθεῖ σύντομα.

Στὸν Ἅγιο Ἀνδρέα ἐδρεύει ἡ σερβικὴ ὀρθόδοξος ἐπίσκοπὴ Βουδιμίου, στὴν ὁποία ὡς τὸ ἔτος 1918 εἶχαν ὑπαχθεῖ πολλές ἐλληνικὲς ἐκκλησιαστικὲς κοινότητες τῆς Οὐγγαρίας¹¹. Οἰαδῆποτε ἐνέργεια ἐντὸς κάθε ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος ὄφειλε νὰ σταλεῖ γιὰ ἔγκριση στὸν ἐπίσκοπο Βουδιμίου, ὁ ὁποῖος συγχρόνως ἐκπροσωποῦσε τὸ ποίμνιό του στὴν πολιτικὴ ἀρχὴ τοῦ τόπου. Πομπὸς λοιπὸν καὶ δέκτης μηνυμάτων, βασιλικῶν διαταγμάτων, δικαστικῶν ἀποφάσεων, ἐγκρίσεων ἀνέγερσης ναῶν καὶ σχολείων ἀλλὰ ἐπίσης καὶ αἰτημάτων ἢ διαμαρτυριῶν, διατηροῦσε σημαντικὸ ἀρχεῖο, ἀπαραίτητο γιὰ τὴ διασφάλιση προνομίων, τὴν ἐνίσχυση αἰτημάτων του καὶ τὸν ἔλεγχο τῶν οἰκονομικῶν τῶν ἐνοριῶν τῆς μητροπόλεως.

Γιὰ τὰ ἐλληνικὰ πράγματα ἀποκτᾶ τὸ ἀρχεῖο τοῦτο ἀκόμη μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον ἀπὸ τὴν τελευταία δεκαετία τοῦ 18ου αἰῶνα, ὅταν τὴ θέση τοῦ ἐπισκόπου κατέλαβε ὁ Κοζάνιτης Διονύσιος (κατὰ κόσμον Δημήτριος) Παπαγιαννούσης ἢ σερβιστὶ Popovics¹². Ἐπὶ τῆς ποιμαντορίας του ἀνεγείρονται οἱ πε-

καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἐπέδειξαν γιὰ τὴ διάσωση τῶν ἐλληνικῶν ἀρχαϊκῶν μαρτυριῶν στὴν Οὐγγαρία καὶ τὴν ἄμεση συμπαράστασή τους στὶς ἀνάγκες τοῦ προγράμματος.

9. Ἐκφράζουμε τίς θερμὲς μας εὐχαριστίες στὸ Σεβασμιώτατο μητροπολίτη Βουδιμίου κ.κ. Δανιήλ, ὁ ὁποῖος ἐξ ἀρχῆς εἰδείξε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον στὶς προσπάθειες τοῦ Ἰδρύματος καὶ μᾶς ἐπέτρεψε τὴ μελέτη καὶ μικροφωτογράφηση τῶν ἐγγράφων. Ἐπίσης ἰδιαίτερες εὐχαριστίες ὀφείλουμε στὸ σέρβο ἐφημέριο, αἰδεσιμολογιότατο Gality Vojiszlav, ὅπως καὶ στὸν ἀρχιεπιθρονόμο κ. Bosko Djenic γιὰ τὴν πολὺπλευρὴ βοήθειά τους κατὰ τὴν ἐρευνά μας στὸ ἀρχεῖο τῆς μητροπόλεως Βουδιμίου.

10. Ch. Chotzakoglou, «Die griechischen Urkunde des serbischen Bistums Szentendre», *Mitteilungen aus der österreichischen Byzantinistik und Neogräzistik* 10 (1996), 3.

11. F. Berki, *Ἡ ἐν Οὐγγαρίᾳ ὀρθόδοξος ἐκκλησία*, Θεσσαλονίκη 1964, σ. 35 κ.έ.

12. Περὶ τοῦ Διονυσίου Πόποβιτς πβ. καὶ P. Rimszki, «Popovits Dionysios budai püspök életrajza», *Srbski Letopis* 95 (1857) 65-84· Γρ. Γῶργος, «Ἡ ἐν Πέστη τῆς Οὐγγαρίας ὀρθόδοξος ἐλληνικὴ κοινότης καὶ ἐκκλησία», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 5 (ἔτος Δ') 1883-1884 (Ἀνατύπωση 1988), 340-341· Θ. Λυριτζῆς, *Αἱ μακεδονικαὶ κοινότητες τῆς Ἀδοστορογγαρίας ἐπὶ Τουρκοκρατίας*, Κοζάνη 1952, σ. 36· O. Füves, «Die bekanntesten geadelten Griechen in Ungarn», *Balkan Studies* 5/2 (1964), 307· D. Davidov, *Serbische Kupferstichen des 18. Jh.s*, Novi Sad 1983, No. 40-41· Margit Balogh - Jenő Gergely, *Egyházak az ujkori Magyarországon 1790-1992*, Βουδαπέστη 1993, σ. 23· K. Ντινᾶς, «Κοζάνιτικα οἰκογενειακὰ δνόματα (1759-1916)» στὸ: *Ἡ Κοζάνη καὶ ἡ περιοχή της. Ἱστορία-*

ρισσότεροι έλληνικοί ναοί τής Ούγγαρίας (Eger, Karcag, Kecskemét, Miskolc, Pest, Vác, κτλ.), κτίζονται έλληνικά σχολεία και προωθείται ή δημιουργία έλληνικού πανεπιστημίου και θεολογικής ακαδημίας στη Βουδαπέστη. Τό γεγονός τής παρουσίας τοῦ έλληνικής καταγωγής επισκόπου στο μητροπολιτικό θρόνο τοῦ Βουδιμιού έξηγεῖ και τήν παρουσία δεκάδων επιστολῶν έλληνιστί με αποστολέα ή παραλήπτη τόν Δ. Παπαγιαννούση, οί όποῖες φωτίζουν τό βίο τῶν έλληνικῶν κοινοτήτων.

Ἡ σπουδαιότητα τῶν ἀρχείων τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέα γίνεται ἀκόμη μεγαλύτερη, ὅταν ἀναλογισθεῖ κανείς, ὅτι ἐκεῖ μεταφέρθηκαν και τὰ ἀρχεῖα πολλῶν ἄλλων έλληνικῶν κοινοτήτων τής Ούγγαρίας μετά τήν κρατικοποίηση τῶν κοινοτικῶν κτηρίων τους ἐπὶ σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος¹³.

Ἡ μικροφωτογράφηση¹⁴ ἔγινε ὕστερα ἀπὸ μία πολύμηνη ἔρευνα και ἐπεξεργασία τοῦ μεικτοῦ ἀρχεῖακοῦ ὕλικοῦ τής σερβικής ἐπισκοπῆς, τό ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπὸ περισσότερα τῶν 100.000 ἔγγραφα. Γιὰ τή φωτογράφηση τῶν ἐπιλεγθέντων ἔγγράφων χρησιμοποιήθηκε ἀσπρόμαυρο φίλμ Agfa Copex Rapid τῶν 35 χιλιοστῶν. Τὰ μικροφωτογραφηθέντα ἔγγραφα καλύπτουν τό διάστημα μεταξύ 1743 και 1824. Μεγαλύτερη βαρύτητα δόθηκε στα έλληνικά ἔγγραφα πού βρέθηκαν, ἀν και φωτογραφήθηκε ἕνας μεγάλος ἀριθμός ἔγγράφων πού ἀναφερόταν σέ έλληνικές ὑποθέσεις γραμμένος στα σερβικά, λατινικά, γερμανικά, οὔγγρικά και γαλλικά. Τήν ὥρα πού συντάσσεται τό παρὸν συνεχίζεται ή ἐπεξεργασία και καταλογράφηση τοῦ μικροφωτογραφηθέντος ἀρχείου και ἤδη διαθέτουμε μία ἀρκετὰ σαφή εἰκόνα τοῦ περιεχομένου του, τό ὁποῖο δύναται νὰ διακριθεῖ στις ἐξῆς γενικές ἐνότητες:

α) Ἐσωτερικῆς οργάνωσης, διοίκησης και ἐξωτερικῶν σχέσεων τής ἐπισκοπῆς Βουδιμιού

- 1) Ἐγγραφα ἐσωτερικῆς διοίκησης τής μητροπόλεως (διορισμοί, χειροτονίες, ὄρκοι, παραιτήσεις και ἐκθέσεις ἱερέων, ἔσοδα μητροπόλεως, προκηρύξεις και αἰτήσεις για θέσεις διδασκάλων, ἄδειες ἀνεγέρσεως ναῶν κτλ.).
- 2) Εἰσερχόμενα συνοδικά, πατριαρχικά, μητροπολιτικά και ἐνοριακά γράμματα.

Πολιτισμός. Πρακτικά Α' Συνεδρίου, Σεπτέμβριος 1993, Κοζάνη 1997, σ. 331-342. I. Παπαδριανός, «Ἐγκαταστάσεις Κοζανιτῶν στις νοτιοσλαβικές χώρες (18ος-20ος αι.)», στο ἴδιο, 407-421 και ἰδίως σ. 417-420.

13. O. Füves, «Eine Grabinschrift in Vác», Ἑλληνικά 24 (1971) 152.

14. Θερμές εὐχαριστίες ὀφείλονται στον προϊστάμενο τοῦ Ἱστορικοῦ και Παλαιογραφικοῦ Ἀρχείου τοῦ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος τής Ἑθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος κύριο Ἀγαμέμωνα Τσελίκα, ὁ ὁποῖος παρέιχε κάθε δυνατή βοήθεια ἀκόμη και στο τεχνικό μέρος τής ἀποστολῆς. Ἰδιαιτερες εὐχαριστίες ἀπευθύνονται ἐπίσης και στην Mag. Judit Santa, ή ὁποία συνέβαλε ἀποφασιστικά στην περάτωση τής μικροφωτογράφησης.

- 3) Ὀνομαστικὲς καταστάσεις ἱερέων ὑπαγομένων στὸν ἐπίσκοπο Βουδιμίου.
- 4) Δικαστικὰ ἔγγραφα (ἐτυμηγορίες ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου, διαζύγια).
- 5) Ἀναλυτικὲς καταστάσεις ἀνά γεωγραφικὸ διαμέρισμα περὶ τῆς κατανομῆς τοῦ χριστιανικοῦ (καὶ ἰδίως ὀρθοδόξου) πληθυσμοῦ.
- 6) Βεβαιωτήρια γράμματα ἀποχῆς ἱερέων ἀπὸ οἰεσδήποτε ἐπαναστατικὲς ἐνέργειες.
- 7) Προικοσύμφωνα.
- 8) Κανονισμοί, βασιλικά διατάγματα καὶ νόμοι πρὸς τὴ μητρόπολη Βουδιμίου μὲ ἀντικείμενο τοὺς ὀρθοδόξους.
- 9) Γυμνάσματα βυζαντινῆς μουσικῆς.
- 10) Ὀθωμανικὰ φερμάνια καὶ ἐπιστολές.
- 11) Χάρτα προσωρινῆς Διοικήσεως τοῦ Μορέως.

β) Οἰκονομικά

- 1) Ὀνομαστικὲς καταστάσεις ἀπόδοσης φόρων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα.
- 2) Ὀνομαστικὲς καταστάσεις εἰσφορῶν γιὰ τὶς κοινοτικὲς ἐκκλησίες.
- 3) Χρεωστικὲς ὁμολογίες (δανεισμοῦ καὶ ἀποπληρωμῆς χρεῶν).
- 4) Ἀποδείξεις καὶ καταστάσεις μισθοδοσίας ἱερέων.
- 5) Ἐγγραφα ἐσόδων-ἐξόδων ναῶν.
- 6) Πράξεις δωρεῶν καὶ ἀφιερώσεων.

γ) Κοινοτικά καὶ παιδείας

- 1) Ἐγγραφα περὶ τοῦ Ναοῦ, Σχολείου καὶ τῆς Κοινότητος τῆς Πέστης.
- 2) Ἐγγραφα περὶ τοῦ Ναοῦ, Σχολείου καὶ τῆς Κοινότητος τοῦ Győr.
- 3) Ἐγγραφα περὶ ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας Θεολογικῆς Ἀκαδημίας στὴν Πέστη.

Μὲ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς καταλογράφησής τοῦ φωτογραφηθέντος συνόλου καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐπεξεργασία καὶ ἐκδοσις τῶν ἐγγράφων καὶ ἔτσι προσφέρεται στοὺς ἐρευνητὲς μία πολύτιμη πηγὴ πληροφοριῶν, ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ μποροῦν νὰ ἀντλήσουν καὶ νὰ ἀξιοποιήσουν ἕνα σημαντικὸ ἀριθμὸ στοιχείων, οὕτως ὥστε νὰ προωθηθεῖ ἡ ἔρευνα ὅσον ἀφορᾷ στὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων τῆς Διασποράς.

Βιέννη, Σεπτέμβριος 1996